

spolu se žalobcem spoluvlastníky domu, nebyl v první stolici změněn a jest tedy z něho vycházeji při právním posuzování věci, a to zejména při posouzení, jaký význam mělo pro rozhodnutí sporu o zrušení spoluvlastnictví to, že žalobce vzal bez jakéhokoliv odůvodnění žalobu proti spolužalované Anně J. zpět, vzdává se žalobního nároku. V té příčině jest souhlasiti s odvolacím soudem, že tímto zpětvzetím žaloby proti jedné ze žalovaných spoluvlastnic společného domu se vzdáním se žalobního nároku proti ní pozbyl celý žalobní nárok na zrušení spoluvlastnictví svého právního základu, ježto žaloba nezahrnovala již všechny podílníky a zbývající sporné strany nezastupovaly již celé společenství. Není rozhodující, že ostatní žalovaní v první stolici nevznegli v tom směru žádné výtky, neboť je věcí soudu, aby sám podřadil nesporný či zjištěný skutkový děj zákonu a aby podle toho uvážil, zda žalobní žádost vyplývá z jejího skutkového a právního základu. Podle toho, co bylo shora uvedeno o povaze a o jednotném právním poměru mezi podílníky společné věci, nemohl žalobce po bezvýhradném vzetí žaloby zpět proti spolužalované podílnici Anně J. pokračovati s úspěchem ve sporu proti ostatním podílníkům a odvolací soud tudíž nepochybil, zamítl-li žalobu již z toho důvodu. Žalobcovo tvrzení v odvolacím sdělení, že je ve sporu zastoupeno celé společenství, ježto spolužalovaná Anna J. po zahájení rozepře prodala žalobci svůj spoluvlastnický podíl, označil odvolací soud právem za nedovolenou novotu podle § 482 c. ř. s., poukávav správně i na to, že uvedl-li žalobce za řízení v první stolici jen mimochodem, že je vlastníkem ideálních 23/98 domu, nebylo v tom obsaženo tvrzení, že nabyl ideálních 15/98 od žalované Anny J. a že chce na místo ní vstoupiti do sporu jako vlastník těchto 15/98.

Čís. 16840.

Pořad práva.

Jestliže byly přihlášky věřitele a dlužníka odkázány podle čl. 28, odst. 3, úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o. úpravě závazků v rakouskouherských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n. mezistátnímu rozhodčímu soudu a nebyla podána ve lhůtách stanovených v § 13, písm. a), soudního řádu mezistátního rozhodčího soudu (vyhláška č. 75/1927 a č. 3/1929 Sb. z. a n.) žádnou ze stran ani žádným ze zúčtovacích míst žaloba, nemůže býti věc již předmětem jednání a rozhodnutí onoho rozhodčího soudu a pohledávky vyloučené takto ze zúčtovacího řízení nelze užiti k účelu, jemuž řízení sloužilo. Tím nenastal hmotněprávní zánik pohledávky a lze se jí domáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1938, R I 753/37.)

Srov. rozh. č. 4253, 4863, 5252, 7202, 13088, 15869, plen. rozh. č. 3744 Sb. n. s., č. 2627 Úr. sb.

Tvrdíc, že zažalovaná pohledávka nepodléhá clearingovému řízení, poněvadž žalovaný měl dne 26. února 1919 své řádné bydliště v B. (v Československu), a že proto k rozhodování o ní jsou příslušny řádné soudy, a že žalovaný ostatně pozbyl práva dovolávati se clearingu, ježto nepodal žalobu k mezistátnímu rozhodčímu soudu ve lhůtě k tomu mu dané, domáhá se žalující Č. p. banka v P. na žalovaném zaplacení 90.300 Kč s přísl. Základem zažalované pohledávky jest zápůjčka 23.000 K daná žalovanému žalující bankou v srpnu 1918. Když nabyl účinnosti zákon z 30. června 1922, č. 207 Sb. z. a n. o způsobu vyrovnání pohledávek a závazků vzniklých v korunách rakouskouveršských mezi věřiteli a dlužníky československými a cizími, a vládní nařízení ze dne 7. srpna 1922, č. 265 Sb. z. a n. o soupisu pohledávek a závazků vzniklých v korunách rakouskouveršských mezi věřiteli nebo dlužníky československými a rakouskými a o zákazu soukromé úpravy těchto právních poměrů, přihlásila žalobkyně jako československá příslušnice svou pohledávku proti žalovanému, který jest příslušníkem rakouským, u československého zúčtovacího ústavu v P. a žalovaný přihlásil svůj dluh u zúčtovacího ústavu ve V. (v Rakousku). Poněvadž mezi smluvci a mezi zúčtovacími ústavu právě jmenovanými nedošlo k dohodě, zda přihlášená pohledávka podléhá clearingu či nikoliv, byla v říjnu 1933 shodnými usneseními obou ústavů odkázána mezistátnímu rozhodčímu soudu, a to podle čl. 28, odst. 2, úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakouskouveršských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n. s poukazem na čl. 36, písm. a), řečené úmluvy a § 13, písm. a), jednacího řádu (zák. č. 75/1927 Sb. z. a n.). Obě strany byly zároveň poučeny, že podle dotčené úmluvy, čl. 36, písm. a), a podle § 13, písm. a), jednacího řádu, jest oprávněna každá z nich podati žalobu u smírčího soudu do 30 dnů od doručení onoho usnesení. Toho práva nikdo ze stran rozepře nepoužil a žalobu na mezistátní smírčí soud nepodal. Žalovaný vznesl proti žalobě námitku nepřípustnosti pořadu práva z toho důvodu, že ustanovením čl. 36 a 46 úmluvy č. 60/1926 Sb. z. a n., podle nichž jest zakázán jiný způsob vyrovnání pohledávek podléhajících soupisu nařízenému shora uvedenými zákony než prostřednictvím zúčtovacích ústavů, a že jejich domáhání se u řádného soudu není dovoleno. O tom, že sporná pohledávka nepodléhá clearingovému řízení, nebylo dosud rozhodnuto mezistátním rozhodčím soudem, nemůže proto býti ani zaplacená ani zažalována. Soud první stolice vyhověv námitce nepřípustnosti pořadu práva, odmítl žalobu. Rekursní soud zamítl onu námitku. Důvody: Soud procesní odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva, ježto podle jeho názoru nemůže rozhodovati o tom, zda pohledávka v žalobě tvrzená patří do clearingového řízení či nikoliv, a ježto dosud nebylo rozhodnuto o tom, zda do clearingového řízení nepatří, nelze se jí domáhati na řádném soudě. S tímto názorem nelze souhlasiti. Podle čl. 2 úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakouskouveršských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n. bude s dluhy

a pohledávkami osob, které měly 26. února 1919 řádné bydliště jak na území ČSR., tak na území Rakouské republiky, nakládáno vůči československému věřiteli (dlužníku) jako se závazky mezi československým dlužníkem a československým věřitelem a nejsou tudíž předmětem dotčené úmluvy. Žalující banka tvrdila, že žalovaný měl dne 26. února 1919 své řádné bydliště v B. (v Československu) a že jsou proto k rozhodnutí o věci příslušny řádné soudy. Prvý soud sice správně vystihl, že jest především posouditi, zda sporná pohledávka podléhá řízení clearingovému, avšak přehlédl právě uvedené ustanovení řečené úmluvy. Žalovaný byl hlášen k pobytu se svou rodinou mimo jiné od 3. prosince 1918 do 20. října 1920 v B. (v Československu). I když je zjištěno potvrzením výboru advokátní komory ve Vídni, že žalovaný jest od roku 1906 až ke dni vystavení potvrzení, t. j. k 3. únoru 1933 zapsán v seznamu tamních advokátů, není tím vyvráceno, že měl bydliště v B. Již z toho je zřejmé, že se na souzený případ hodí čl. 2 uvedené úmluvy. Měl-li tedy žalovaný dne 26. února 1919 bydliště na území ČSR., nepatří pohledávka žalobou vymáhaná do clearingového řízení podle dotčené úmluvy, takže je možný pořad práva, neboť tvrzená pohledávka nepatří do kompetence zúčtovacích ústavů obou uvedených států. Kromě toho zjišťuje rekursní soud z přiložených spisů zúčtovacího ústavu v P., že přihláška týkající se zažalované pohledávky byla definitivně vyřízena uložením ad acta, jak je zřejmé z referátu ze dne 13. září 1935 resp. z 2. listopadu 1934 odkazem na soud (scil. mezistátní rozhodčí soud). K tomu se dále zjišťuje, že odložiti přihlášku znamená, že do zúčtovacího řízení nepatří, že pohledávky a dluhy přihlášené k zúčtovacímu řízení jsou zařaděny do řízení písemným rozhodnutím a že před rozhodnutím anebo bez něho zařaděny nejsou. Když tedy věc byla definitivně vyřízena odkazem na soud a uložena ad acta, nebyla zařaděna písemným rozhodnutím do zúčtovacího řízení a tudíž nepatří do uvedeného řízení. Tím bylo o věci rozhodnuto, že nenáleží do kompetence zúčtovacích ústavů obou států a že tedy přísluší o ní rozhodovati řádným soudům, neboť jinak by vůbec nebylo lze o věci rozhodnouti.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Jde zatím jen o otázku přípustnosti pořadu práva, na kterou rekursní soud odpověděl kladně.

Žalovaný se pro opačný názor dovolával ustanovení čl. 36 a 46 úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakousko-uherských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n. a poukazuje zejména k předpisu § 13 soudního řádu mezistátního rozhodčího soudu, uveřejněného vyhláškou č. 75/1927 a č. 3/1929 Sb. z. a n., maje za to, že toliko onen rozhodčí soud může rozhodnouti, zda právní poměr, který byl přihlášen k soupisu, spadá pod ustanovení

úmluvy čili nic a že jen jemu přísluší rozřešiti předurčující spornou otázku bydliště žalovaného dne 26. února 1919; dokud uvedený rozhodčí soud nerozhodl, že pohledávka do clearingového řízení nepatří, a když dosud nebyla ani odmítnuta ani vrácena zúčtovacím ústavem ve smyslu § 7 vlád. nař. č. 265/1922 Sb. z. a n., nemůže prý věc býti předmětem řízení před řádnými soudy.

Není sporu o tom, že ve zúčtovacím řízení byla věc shodnými usneseními obou zúčtovacích ústavů odkázána podle čl. 28, odst. 3, úmluvy č. 60/1926 Sb. z. a n. mezistátnímu rozhodčímu soudu a že pak ve lhůtách stanovených v § 13, písm. a), uvedeného soudního řádu (č. 75/1927 a č. 3/1929 Sb. z. a n.) ani žádná strana, ani žádné z obou zúčtovacích míst žalobu nepodaly.

Nutno si ujasniti, jaké právní následky má uvedená skutečnost jak po stránce procesní, tak také po stránce hmotněprávní, protože obě souvisí s řešením otázky přípustnosti pořadu práva.

Podle § 13, odst. 3, uvedeného soudního řádu nemohou býti lhůty v něm stanovené prodlouženy; podle § 18 uved. soud. řádu jest žaloby, které by byly podány opožděně, bez dalšího řízení usnesením senátu odmítnouti. Již z tohoto právního výrazu (odmítnouti — zurückzuweisen) je zřejmé, že je tu nezhojitelná překážka procesněprávní, jež brání zahájení věci před rozhodčím soudem a že tedy věc nemůže již býti předmětem jednání a rozhodnutí tohoto rozhodčího soudu, ať by šlo o žalobu na plnění, nebo určení některé strany, nebo některého zúčtovacího místa. V tomto rozhodčím řízení nemůže býti tedy řešena již ani prejudiciální jinak otázka bydliště žalovaného v kritické době, nemůže býti řešen ani právní význam jeho právních jednání, z nichž v souzeném sporu činí žalobkyně některé právní důsledky povahy procesní nebo hmotněprávní.

Jde tedy nyní o to, zda již proto není možno domáhati se pohledávky, jež byla k zúčtování přihlášena, vůbec a jmenovitě před řádnými soudy. Kdyby se na tuto otázku odpovědělo kladně, mělo by to — nehledě k možné konstrukci obligace naturální — prakticky v zápětí hmotněprávní zánik nároku samého, když by tu nebylo zákonem uznávaného nároku na právní ochranu, podle něhož by mohl býti nárok k účelu jeho vymožení předmětem řízení, jež by mohlo vésti k vykonatelnému exekučnímu titulu. Ani v řečené úmluvě ani v uvedeném soudním řádu není takový důsledek nepodání žalob se strany zájemců k nim oprávněných nikde vysloven. Nutno si uvědomiti, že ani samo porušení předpisů o přihlášce nevedlo za všech okolností k zániku nároku nebo jeho propadnutí, a stačí tu odkázati k ustanovením třetího dodatečného zápisu č. 117/1929 Sb. z. a n. a k rozh. č. 13088 Sb. n. 3. Tím méně lze tedy mluvit o hmotněprávním zániku nároku v souzeném případě, kde obě strany pohledávku přihlášily. V § 13 soudního řádu ponechává se jak stranám, tak i zúčtovacím místům na vůli obrátiti se se žalobou na rozhodčí soud; jestliže se jim to tedy neukládá

za povinnost s takovým účinkem, že by jinak sám nárok zanikl a již před žádným forem uplatněn býti nemohl, pak zajisté nelze z nečinnosti stran a zúčtovacích míst dovozovati zánik nároku, nýbrž jest míti za to, že tím je věc skončena jenom pro řízení zúčtovací, k němuž náleží také řízení před rozhodčím soudem, a to s tím účinkem, že zúčtovací místa nejsou již legitimována k tomu, aby pohledávky takto ze zúčtovacího řízení vyloučené bylo užito k tomu účelu, jemuž ono řízení sloužilo a jehož obhájení právě těmito místům bylo svěřeno. Jiného praktického významu upuštění těchto zúčtovacích míst od žaloby nemůže míti ani v souzeném případě a jest tu tedy i procesně připustiti stejný důsledek, totiž že v takovémto případě není již ani procesní překážky proti tomu, aby věc byla zahájena před řádnými soudy, protože jinak výhradná příslušnost rozhodčího soudu tím pominula.

Za toho stavu věci je pro otázku přípustnosti pořadu práva zcela bezvýznamné, proč byla pohledávka k soupisu přihlášena tou nebo onou stranou, v čem pramenily neshody stran a obou zúčtovacích míst, a proč byla věc odkázána před rozhodčí soud, když příslušnost prvního soudu je již vyloučena. Je proto pro otázku přípustnosti pořadu práva v souzeném sporu bezvýznamná otázka, kde měl žalovaný v rozhodující době (dne 26. února 1919) své bydliště. Tou otázkou se zabýval rekursní soud zatím nadbytečně a předčasně ji řešil, když dotčená otázka po skutkové a právní stránce nebyla náležitě probrána před procesním soudem. Proto vývody rekursního soudu týkající se bydliště žalovaného nemohou býti ani pro procesní soud rozhodující, jestliže by se v dalším řízení ukázalo, že právní skutečnost bydliště žalovaného v rozhodující době má anebo může míti význam pro právní poměr stran také v jiném směru nežli právě v otázce přípustnosti pořadu práva. Tu by nebylo překážky proti tomu, aby žalovaný po právní i skutkové stránce uvedl na přetřes otázky, o nichž se zmínil v dovolacím rekursu.

Čís. 16841.

Pensijní pojištění (zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.) a nemocenské (zák. č. 221/1924 Sb. z. a n.).

Platnost úmluvy, kterou se zaměstnanec (vedoucí prodejny) zavázal, že bude hraditi za s p o l u z a m ě s t n a n c e v prodejně zaměstnané ze svého polovici pojistného k pensijnímu nebo nemocenskému pojištění, pokud připadá na zaměstnavatele.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1938, Rv II 783/37.)

Žalobce byl od 1. července 1933 do 28. února 1935 zaměstnán u žalované firmy »R.« jako vedoucí její prodejny v O. Jeho odměna záležela v 10% provisi, v níž byly započítány mimo jiné režijní položky, které byl žalobce povinen hraditi ze svého, též mzda a veškeré (sociální i pensijní) pojištění personálu zaměstnaného u žalované firmy v uve-